

Legislacja (otoczenie prawno-regulacyjne)

Większość aktów prawnych istotnych z punktu widzenia przygotowania do budowy, samej budowy, eksploatacji oraz likwidacji elektrowni jądrowej została już przygotowana i weszła w życie.

Podstawowym aktem prawnym jest ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. **Prawo atomowe** (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010030018>). Ustawa określa ramy funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce – od momentu rozpoczęcia przygotowań do budowy elektrowni aż do jej zamknięcia i likwidacji. Prawo atomowe ustala m.in. jakie warunki muszą być spełnione, aby uzyskać zgodę na rozpoczęcie budowy oraz ruch elektrowni jądrowej. Określa też zasady gospodarowania wypalonym paliwem.

Zgodnie z ustawą głównymi kryteriami oceny wszelkich decyzji i działań związanych z energetyką jądrową jest bezpieczeństwo i ochrona radiologiczna. Nadzór nad całością spraw związanych z energetyką jądrową sprawuje Prezes Państwowej Agencji Atomistyki. Prawo atomowe precyzyjnie określa zakres jego obowiązków i kompetencji.

Szczegółowe zasady funkcjonowania elektrowni jądrowych są określone w rozporządzeniach Rady Ministrów wydanych na podstawie Ustawy Prawo atomowe. Są to:

A. Rozporządzenie z dnia 10 sierpnia 2012 r. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20120001025>) w sprawie szczegółowego zakresu przeprowadzania oceny terenu przeznaczonego pod lokalizację obiektu jądrowego, przypadków wykluczających możliwość uznania terenu za spełniający wymogi lokalizacji obiektu jądrowego oraz w sprawie wymagań dotyczących raportu lokalizacyjnego dla obiektu jądrowego.

Rozporządzenie określa zasady i zakres prowadzenia badań lokalizacyjnych związanych z wyborem miejsca budowy elektrowni jądrowej. W szczególności wymienia cechy badanego obszaru, które wykluczają budowę elektrowni w danym miejscu (tzw. wady zasadnicze). W rozporządzeniu opisano również elementy, które ma zawierać raport lokalizacyjny.

B. Rozporządzenie z dnia 11 lutego 2013 r. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000281>) w sprawie wymagań dotyczących rozruchu i eksploatacji obiektów jądrowych.

Rozporządzenie określa, w jaki sposób ma odbyć się uruchomienie elektrowni, w szczególności opisuje konieczne próby i środki bezpieczeństwa, podział obowiązków, wymagane harmonogramy i instrukcje. Analogiczne wymagania przewidziano w części regulującej eksploatację elektrowni, która określa między innymi zasady ochrony przeciwpożarowej, prowadzenia remontów czy obiegu dokumentów.

C. Rozporządzenie z dnia 10 sierpnia 2012 r. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20120001022>) w sprawie stanowisk mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej oraz inspektorów ochrony radiologicznej.

Rozporządzenie określa wymagania co do wiedzy i umiejętności osób bezpośrednio zajmujących się materiałami promieniotwórczymi oraz ustala zasady szkolenia i weryfikowania wiedzy tych osób.

D. Rozporządzenie z dnia 10 sierpnia 2012 r. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20120001024>) w sprawie czynności mających istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność polegającą na rozruchu, eksploatacji lub likwidacji elektrowni jądrowej.

Rozporządzenie wymienia, które stanowiska związane z uruchomieniem, eksploatacją oraz likwidacją elektrowni jądrowej, wymagają szczególnej wiedzy i umiejętności oraz określa zasady weryfikacji tych kompetencji.

E. Rozporządzenie z dnia 10 października 2012 r. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20120001213>) w sprawie wysokości wpłaty na pokrycie kosztów końcowego postępowania z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz na pokrycie kosztów likwidacji elektrowni jądrowej dokonywanej przez jednostkę organizacyjną, która otrzymała zezwolenie na eksploatację elektrowni jądrowej.

Prawo atomowe wprowadza system finansowania końcowego postępowania z wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz likwidacji elektrowni jądrowej. Na pokrycie kosztów z tym związanych operator elektrowni jest zobligowany, co kwartał dokonywać wpłaty na specjalny fundusz likwidacyjny.

F. Rozporządzenie z dnia 11 lutego 2013 r. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000270>) w sprawie wymagań bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej dla etapu likwidacji obiektów jądrowych oraz zawartości raportu z likwidacji obiektu jądrowego.

Rozporządzenia w szczególności opisuje sposób postępowania z elektrownią po zakończeniu jej działalności.

Na podstawie Prawa atomowego zostało również wydane **rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 23 lipca 2012 r.** (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20120000861>) w sprawie szczegółowych zasad tworzenia i działania Lokalnych Komitetów Informacyjnych oraz współpracy w zakresie obiektów energetyki jądrowej.

Rozporządzenie określa zakres i sposób działania Lokalnych Komitetów Informacyjnych, które mogą być powołane przez mieszkańców gminy, w której znajduje się elektrownia jądrowa. Komitety prowadzą monitoring funkcjonowania elektrowni od momentu rozpoczęcia budowy, po jej likwidację. Reprezentują również mieszkańców w kontaktach z inwestorem a potem operatorem elektrowni.

Oprócz wymienionych wyżej aktów prawnych, istotne znaczenie mają również:

Ustawa z dnia 29 czerwca 2011 r. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20111350789>) o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów jądrowych oraz inwestycji towarzyszących.

Ustawa określa generalne zasady i warunki przygotowania i budowy elektrowni jądrowej. Opisano w niej m.in. zasady wydawania decyzji o ustaleniu lokalizacji a także zasady nabywania przez inwestora praw do nieruchomości, na których ma być budowana elektrownia. Przepisy ustawy określają też, w jaki sposób będą dzielone środki wynikające z budowy elektrowni pomiędzy gminą lokalizacji a gminami

sąsiednimi (co do zasady gmina na której znajduje się elektrownia przekazuje do podziału gminom sąsiadującym połowę kwoty, którą otrzymuje od operatora elektrowni z tytułu podatku od nieruchomości).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 maja 2009 r. (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20090720622>) w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do spraw Polskiej Energetyki Jądrowej.

Zadaniem Pełnomocnika jest przede wszystkim opracowanie i przedstawienie Radzie Ministrów projektu Programu Polskiej Energetyki Jądrowej. Pełnomocnik czuwa nad pracami związanymi z przygotowaniem aktów prawnych koniecznych do wdrożenia Programu oraz koordynuje pracę innych organów administracji państwowej w zakresie przygotowania i budowy elektrowni jądrowych. Pełnomocnik działa w randze wiceministra gospodarki.

Program Polskiej Energetyki Jądrowej (PPEJ), zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2000 r. – Prawo atomowe, Minister właściwy do spraw gospodarki opracowuje projekty planów i strategii w zakresie rozwoju i funkcjonowania energetyki jądrowej w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym projekt Programu Polskiej Energetyki Jądrowej.